

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın Çevre ve Şehircilik Bakanı Murat KURUM tarafından yanıtlanması konusunda gereğini saygılarımla arz ederim. (1.10.2021)

Av. Murat BAKAN
İzmir Milletvekili

Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'nın 2020 Yılı Sayıştay Denetim Raporu yayınlamıştır. Sayıştay, yapılan incelemede, işletmeler tarafından ÇED proje bedellerinin düşük gösterilmesi sonucu, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Döner Sermaye İşletmesi Müdürlüğü 2020 yılı Birim Fiyat Listesinde yer alan başvuru bedellerinin olması gerekenden daha az tutarlarda ödendiği tespit edilmiştir.

Mevzuat hükümlerinin aktarıldığı Sayıştay Denetim Raporu'nda, "Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Döner Sermaye İşletmesi Müdürlüğü 2020 yılı Birim Fiyat Listesinde, ÇED süreçlerine başvuracak firmaların, öngörülen proje bedellerine göre ödemesi gereken başvuru ücretleri yer almaktadır. Söz konusu başvuru ücretleri, proje bedeli üzerinden hesaplanmakta ve proje bedelleri arttıkça başvuru ücretleri de artmaktadır. ÇED sürecine başvuran birçok işletme tarafından, proje bedellerinin olması gerekenden düşük beyan edildiği, dolayısıyla ödenmesi gereken başvuru ücretlerinin de düşük tahsil edildiği anlaşılmaktadır" tespitine yer verilmiştir.

Belirtilen bu hususa ilişkin bazı uygulamalar şu şekilde ifade edilmiştir:

"Proje giderlerinin ve inşaat maliyetlerinin düşük gösterilmesi, proje maliyet kalemlerinin detaylı açıklamalarına yer verilmemesi, proje metrekarelerinin düşük gösterilmesi, makine teçhizat ağırlıklı projelerde, model yılı kaç olursa olsun maliyetlerin aynı gösterilmesi (model yılı 2006 ve 2015 olan aynı marka ve özelliklere sahip teçhizatların hepsinin TL değerinin aynı gösterildiği görülmüştür), Makine teçhizat ağırlıklı projelerde, teçhizat bedellerinin gerçekçi belirlenmemesi (Örneğin hazır beton santrali fiyatının 20.000,00 TL olarak gösterildiği projeler bulunmaktadır)."

Projelerin kapsamında farklı proseslere tabii müstakil veya entegre olabilecek yüzlerce sektör olduğu ve proje bedellerinin birçok veriyi içerisinde barındırdığı yönündeki İdare cevabını yeterli bulmayan Sayıştay, "İdarenin ÇED başvurularını inceleme yükümlülüğü göz önünde bulundurulduğunda, farklı sektörler için de nesnel, objektif ve teknik inceleme kriterleri geliştirilmesinin bir zorunluluk olduğu açıktır. Belirtilen işlemlerin yapılması sonucunda, proje bedellerinin daha gerçekçi ve nesnel tespit edileceği, dolayısıyla da proje bedelleri üzerinden hesaplanan başvuru ücretlerinin de olması gereken tutarda tahsil edileceği" yönünde değerlendirme yapmıştır.

32419

Öte yandan Sayıştay, işletmeler tarafından ÇED proje bedellerinin düşük gösterilmesi sonucu, 2872 sayılı Çevre Kanunu kapsamında kesilen idari para cezalarının da olması gerekenden düşük hesaplandığını da tespit etmiştir.

Kesilen para cezası tutanakları ile belgeleri inceleyen Sayıştay, “Birçok işletme tarafından proje bedellerinin olması gerekenden düşük beyan edildiği ve İdare tarafından proje bedellerinin kontrolüne ilişkin bir mekanizma işletilmediği anlaşılmaktadır. Dolayısıyla, ÇED sürecine başlamadan veya bu süreci tamamlamadan inşaata başlayan ya da faaliyete geçen işletmelere ceza verilirken, ceza tutarları proje bedellerinin yüzde ikisi üzerinden hesaplandığından, olması gerekenden daha az ceza hesaplanmaktadır. İdare tarafından proje bedellerinin dikkatli bir şekilde incelenmesi, proje bedellerinin, proje alanı (yapı metrekaresi) ile ilgili yılın Mühendislik ve Mimarlık Yapı Yaklaşık Birim Maliyetlerinin çarpılması sonucu ortaya çıkan tutardan az belirlenen projelere ilişkin gerekli incelemeler ve denetimlerin yapılması, makine teçhizata ilişkin bedellerin rayicine uygun belirlenip belirlenmediği hususunun kontrol edilmesi gerektiği değerlendirilmektedir” yönünde değerlendirme yapmıştır. Buna göre;

- 1- Sayıştay’ın bazı işletmelerin, “ÇED sürecine başvuran birçok işletme tarafından, proje bedellerinin olması gerekenden düşük beyan edildiği, dolayısıyla ödenmesi gereken başvuru ücretlerinin de düşük tahsil edildiği” yönündeki tespitinden hareketle; Bakanlığınız söz konusu işletmelerin hangileri olduğunun tespit edilmesi için bir çalışma başlatmış mıdır? Detayları nedir? Başlatmadıysa gerekçesi nedir?
- 2- Söz konusu işletmelerin listesi nedir?
- 3- Mevzuata aykırı davranan bu işletmelerle ilgili hangi idari işlemler uygulanacaktır?
- 4- ÇED proje bedellerini düşük gösteren işletmelere, 2872 sayılı Çevre Kanunu kapsamında kesilen idari para cezalarının da olması gerekenden düşük hesaplandığının tespit edilmesinden hareketle; Bakanlığınız söz konusu işletmelerin hangileri olduğunun tespit edilmesi için bir çalışma başlatmış mıdır? Detayları nedir? Başlatmadıysa gerekçesi nedir?
- 5- Söz konusu işletmelerin listesi nedir?
- 6- ÇED proje bedellerini düşük gösteren işletmelere kesilen idari para cezalarının da olması gerekenden düşük hesaplandıysa; kaç TL kamu zararı ortaya çıkmıştır? Bu zararın tespit edilmesi, konuyla ilgili ihmali olan kişilerin/sorumluların belirlenmesi ve haklarında gerekli idari işlemlerin uygulanması amacıyla inceleme/soruşturma başlatılmış mıdır? Detayları nedir?